

Козьміна Н.А., Попова Л.І.

Семантика та сема як конструктивний елемент значення мовного знаку з точки зору класиків та сучасних лінгвістів.

Тільки постійний розвиток мови є запорукою її існування і функціонування, оскільки в кожному конкретний момент вона повинна задовольняти всі вимоги суспільства, яке нею користується. Розвивається як зміст, так і форма мови, оскільки новий зміст вимагає нової форми. Змістова сторона мови—це її семантика, тобто системно організована сукупність сем, кожна з яких має свою форму вираження, а отже, поява нового значення викликає і появу відповідної форми.

Слово семантика походить від грецької *semanticos*, що позначає, у широкому значенні слова, аналіз відношення між мовними вираженнями й світом, реальним або уявним, а також власне саме це відношення і сукупність таких відношень. Дане відношення полягає в тому, що мовні вирази (слова, словосполучення, речення, тексти) позначають те, що є у світі—предмети, якості, дії, відносини, ситуації і їхню послідовність, тощо.

Розвиток семантичної системи кожної мови відбувається за певними закономірностями. Внаслідок того, що існує невідповідність між новими думками і наявними мовними засобами для їх вираження, у лексико-семантичній системі виявляють такі діалектично взаємозалежні явища: прагнення слова до однозначності і розвиток у його семантичній структурі різних значень; автономність семантичної структури слова та схрещення семантичної структури різних слів; зближення в семантиці різних слів; розвиток синонімії і омонімії; метафоризація і деметафоризація як засіб нової номінації; розвиток емоційної маркованості слів та ін.

Тісна взаємодія цих та інших протилежно спрямованих тенденцій, їх діалектичний взаємозв'язок зумовлюють постійний рух в семантичній структурі лексики кожної живої мови.

Класики вважають основним предметом семантики, як розділу семіотики, інтерпретацію знаків і знакових сполучень. Мовне значення, *сема*, це певна абстракція, величина словникова. В мовознавстві більш-менш загальноприйнятою є наступна схема семного складу значення:

Класема вказує на категоріальну приналежність слова (предмет, людина, тварина, сукупність людей або предметів, дія, ознака і т.д.). *Тематична сема*, яку ще часто називають архісемою або маркером, вказує на сферу реальної дійсності та коло ситуацій, до яких належить референт, або семантичне поле. *Диференціальні або дистинктивні семи* вказують на відмінні ознаки денотата та діагностують значення в мінімальних парах. *Лексема* є лексична одиниця, що об'єднана загальністю морфемного та часткового семного складу, але яка об'єднує в собі слова, що належать до різних частин мови.

За характером інформації, що передається і прагматичному статусу розрізняють семи, що відносяться до *денотативного*, тобто предметно-логічного значення та *конотативні*, тобто пов'язані з відношеннями оцінки, емоціями, експресивністю і функціонально-стилістичною віднесеністю.

Узуальні семи, що притаманні слову в мові які вказуються в словниках, протиставляються семам *оказіональним*, що наведені суспільством.

Подібна концепція семного складу дозволяє на основі операційного методу виділення сем за допомогою тлумачних словників довести компонентний аналіз до рівня категоріального аналізу та показати їх взаємозв'язок.

Список літератури:

1. Агапій А.П. Лексико-семантична група дієслів мовлення в сучасній англійській мові: Дис.канд.філол. наук: – Чернівці, 1998.-231с.

2. Апресян Ю.Д. Избр. тр. Т. 2. Интегральное описание языка и системная лексикография.— М., 1995.-189с.
3. Арнольд И.В. Семантика, Стилистика, Интертекстуальность (сборник статей)—Издат.Санкт-Петербургского университета,-1999.-444с.
4. Вежбицкая А. Язык, культура, познание.— М.,-1996.-431с.
5. Корунец І.В. Теорія і практика перекладу.— Вінниця: Нова книга.-2001.-448 с.